

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskava 2022-2030 seletuskiri

Taustainformatsioon

Lasteaias ja põhikoolis eestikeelsele õppele ülemineku seadus

Valitsusliidu alustes on kokku lepitud, et 1. novembriks 2022. a võetakse vastu lasteaias ja põhikoolis eestikeelsele õppele ülemineku seadus. Muudatust ette valmistades valiti uue tervikseaduse asemel sobilikuma lahendusena olemasolevate seaduste muutmine. Lahendust eelistati seetõttu, et rakendajad ei peaks korraga kohaldama põhikooli- ja gümnaasiumiseadust ja üleminekut käsitlevat uut seadust, kuna õppekeele teema on reguleeritud ka valdkonnaseadustes.

Uue seaduse koostamise kasuks otsustades tuleks igal juhul muuta ka valdkonnaseadusi (põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, koolieelse lasteasutuse seadus, kutseõppeasutuse seadus jne), kuna need sisaldavad õppekeelt puudutavaid sätteid (sh võimalused kasutada õppekeelena muud keelt peale eesti keele) ja neid muutmata tekiks vastuolu erinevate seaduste vahel. Seetõttu ei ole eraldi tervikseaduse tegemine otstarbekas.

Pärast eestikeelsele õppele ülemineku rakendamist tuleks eraldi seadus ka kehtetuks tunnistada, mis toob kaasa täiendava menetluskoormuse. Selliseid ajutisi eraldi seadusi ei ole Eestis enamasti kehtestatud, v.a kindlaks aastaks kehtestatavad seadused (nt 2022. aasta riigieelarve seadus jne).

Haridustöötajad

Eestikeelsele õppele ülemineku ei puuduta võrdselt kõiki omaavalitsusi ega võimalda kasutada universaalseid lahendusi. Arvestades, et 90% mitte-eestlastest elanikke elab Harjumaal, Ida-Virumaal ja Tartumaal (tabel 1) ning piirkonniti on haridustöötajate eesti keele oskus ja sellest johtuvalt keeleõppe vajadused erinevad, tuleb üleminekul rakendada paindlikke, piirkonna ja koolipõhiseid lähenemisi.

Tabel 1. Rahvastiku rahvuslik koosseis maakonna kaupa, 01.01.2022

	eest-lased	venelased	ukrain-lased	valge-venelased	muud rahvused	eestlaste osakaal
Kogu Eesti	919693	315242	27826	11605	57430	69%
Harju maakond	372243	178165	18884	7472	37797	61%
Tallinn	233518	149878	15449	6153	32813	53%
Hiiu maakond	8330	55	16	6	90	98%
Ida-Viru maakond	24489	97227	3265	2720	5035	18%
Jõgeva maakond	25314	1906	184	53	400	91%
Järva maakond	27998	706	413	47	529	94%
Lääne maakond	17904	1611	199	76	437	89%
Lääne-Viru maakond	51028	5385	818	230	1248	87%
Põlva maakond	22814	795	133	11	236	95%
Pärnu maakond	76538	5751	1171	247	1998	89%
Rapla maakond	31507	1095	247	84	596	94%
Saare maakond	30584	211	84	10	403	98%
Tartu maakond	133416	16491	1507	377	5967	85%
Valga maakond	22009	3516	451	174	1500	80%

Viljandi maakond	43211	1110	315	65	710	95%
Võru maakond	32308	1218	139	33	484	95%

Allikas: Statistikaamet

Eestikeelsele õppele üleminekul vajavad enim toetust ja tähelepanu Ida-Viru maakond ja Harju maakond, kus rahvastiku koosseisus on vene ja muust rahvusest inimeste osakaal kõige suurem (vt Tabel 1).

Keeleameti andmete kohaselt vajas 2021. a sügise seisuga täiendavat eesti keele õpet **Ida-Virumaal 1524 ja Harjumaal 656** haridustöötajat. Eesti Hariduse Infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) andmetel töötas Eesti alus-, üld- ja kutsehariduses 2021/2022. õppeaastal kokku u 26 300 õpetajat¹, kellest riigikeele oskuse nõuetele ei vastanud või oli teadmata keeleoskuse tasemega u **2200 õpetajat. Neist umbes poolte eesti keele oskus on B1-tasemel** (vt tabel 2).

Tabel 2. Õpetajad haridusliigi ja riigikeele oskuse järgi, 2021/22. õa

	õpetajaid kokku	emakeel eesti keel	vastab keele-nõuetele	ei vasta (A1)	ei vasta (A2)	ei vasta (B1)	ei vasta (B2)	tase teadmata
Üldharidus	16569	13237	2021	1	133	671	159	374
Alusharidus	8012	6137	953		121	472	59	94
Kutseharidus	2086	1777	179		9	54	3	65

Allikas: *EHIS*

Kogu Eesti üldhariduskoolide õpetajatest **vastab kvalifikatsiooninõuetele 83%** (vt tabelid 3 ja 4). Mittevastavate õpetajate osakaal on suurim noorimas vanuserühmas, kellest arvestatav osa omandab haridust töötamise kõrvalt. Paarikümnes omavalitsuses ei vasta kvalifikatsiooninõuetele enam kui veerand üldhariduskoolide õpetajatest ja Vormsi vallas pooled õpetajad.

Tabel 3. Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate arv ja osakaal vanuserühmade kaupa, 2021/2022. õa

	vanuserühm					
	noorem kui 30	30–39	40–49	50–59	60 ja vanem	Kokku
Õpetajaid kokku	1 481	2 911	3 840	4 585	3 752	16 569
Kvalifikatsiooninõuetele vastavaid õpetajaid	689	2 136	3 222	4 164	3 546	13 757
Kval. nõuetele vastavate õpetajate osakaal	47%	73%	84%	91%	95%	83%

Allikas: *EHIS*

¹ Alushariduse, üldhariduse ja kutsehariduse õpetajate arv kokku oli 2021/2022. õa 26 256 õpetajat. Osa õpetajaid töötab rohkem kui ühe haridustaseme õppeasutustes, seega ei saa eri haridustasemete õpetajate arve kokku liita.

Tabel 4. Kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate osakaal maakonniti, 2021/2022. õa.

Maakond	vastab kvalifikatsiooninõuetele	ei vasta kvalifikatsiooninõuetele, omandatud magistrikraad või vastav kvalifikatsioon ²	ei vasta kvalifikatsiooninõuetele, omandatud muu kõrgeim kvalifikatsioon ³
Harju maakond	5790	355	896
Hiiu maakond	112	3	12
Ida-Viru maakond	1169	56	170
Jõgeva maakond	335	13	53
Järva maakond	346	28	92
Lääne maakond	287	11	53
Lääne-Viru maakond	643	47	159
Põlva maakond	286	8	48
Pärnu maakond	927	26	149
Rapla maakond	400	26	98
Saare maakond	410	16	51
Tartu maakond	1907	71	300
Valga maakond	294	9	59
Viljandi maakond	554	15	99
Võru maakond	398	18	62

Allikas: EHIS

Keele- ja kvalifikatsiooninõuetele mittevastavate õpetajate suure osakaalu tõttu on vaja suurendada ülikoolides õppekohtade arvu õpetajakoolituse õppekavadel, töötada välja paindlikke õppevorme õpetajaks õppijatele, pakkuda keelekoolitusi, motiveerida õpetajaid tööle asuma ja jääma, et tagada õpetajate järelkasv ning katta asendusvajadus juhuks, kui keelenõuetele mittevastavad õpetajad ei suuda ka keeleõppe abimeetmete toel nõutud keeletaset saavutada. Eestikeelsele õppele üleminekul on vaja pakkuda haridusasutustele nii metoodilist tuge ja koolitusi kui ka erinevaid vajaduspõhised toetusi ning muuta õigusnorme.

Õpetajate puuduse leevendamiseks tuleb võimalusi otsida ka koolivõrgu ülevaatamisest, sest EHISe 2021/2022. õppeaasta andmetel jääb õpetaja keskmine töökoormus alla täiskoormuse. Viimased kuus õppeaastat on üldhariduskoolide **õpetajate keskmine koormus olnud 0,83 ametikohta**. Seejuures on oluline märkida, et 2021/2022. õa andmetel on õpilaste ja õpetajate ametikohtade suhtarvu mediaan põhikoolis 9,2 ja mood 11,1 ning gümnaasiumis on nii mediaan kui mood 12,6, mis viitab võimalusele rakendada tänasest paremini haridussüsteemis juba olemas olevaid ressursse, millele ei ole seni piisavalt tähelepanu pööratud. Seejuures tuleb loomulikult arvestada, et suuremates koolides ja kohalikes omavalitsustes on õpetajate keskmine koormus pigem suurem ning väiksemates koolides ja omavalitsustes pigem väiksem.

² Vaadeldakse kõrgeimat omandatud kvalifikatsiooni (so kõrgeim formaalharidustase paigutatuna kvalifikatsioonide raamistikku).

³ Õpetajad, kelle kõrgeimaks omandatud kvalifikatsiooniks on kas põhiharidus või vastav kvalifikatsioon, keskkooli või vastav kvalifikatsioon, kesk- ja kõrghariduse vaheline kvalifikatsioon, rakenduskõrgharidus/bakalaureusekraad või vastav kvalifikatsioon või doktorikraad ning ka õpetajad, kelle kõrgeim kvalifikatsioon on teadmata.

Terviklikule eestikeelsele õppele üleminekuks tuleb lisaks lasteaedades ja koolides toimuvale õppe-kasvatustööle rakendada ka võimalusi, mida pakub eelkõige koolis toimuv huvitegevus ja huviharidus, aga ka **noorsootöö** ja **huviharidus** laiemalt. Laste ja noorte huvist lähtuv eestikeelne süstemaatiline ja juhendatud tegevus soodustab ja toetab mitmekülgset keeleõpet ning motiveerib keelt omandama.

Huvikoolides töötab EHISe 10.11.2021. a andmete seisuga 6130 huvihariduse pedagoogi. Huvikoolides töötavatest huvihariduse pedagoogidest 822 (13%) pedagoogi õpetamise keel ei ole eesti keel, seevastu eesti või eesti ja muus keeles õpetavad 5308 pedagoogi. Neist 822 huvikooli pedagoogist 181 pedagoogi töötavad õpetajana või õppejõuna ka üldhariduskoolides, koolieelsetes lasteasutustes, kutseõppeasutustes või kõrgkoolis. **Omakorda neist 54 pedagoogi eesti keele oskuse tase ei vastanud keelenõuetele.** 40 pedagoogi emakeel on eesti keel.

Õpilased

Alusharidus

Koolieelsetes lasteasutustes käis 2021/22. õppeaastal 66 979 last, kellest venekeelsetes rühmades 9456 ja keelekümbelrühmades 3720. **Viimasel kümnel aastal on laste osakaal keelekümbelrühmades kasvanud ja venekeelsetes rühmades kahanenud.**

Need lapsed, kelle lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse keel on eesti keel, saavutavad eesti keele kui teise keele teise kooliastme tasemetöös ja põhikooli lõpueksamil paremaid tulemusi kui venekeelses lasteaiarühmas käinud. Samal ajal lasteaias vene keeles õppinute ning põhikooli eesti keeles või eesti keelekümbeluses lõpetanute põhikooli eesti keel teise keelena lõpueksami tulemused on keskmiselt sarnased nende laste keskmiste eksamitulemustega, kes lasteaias õppisid eesti keeles, kuid üldhariduskooli lõpetasid vene õppekeeles. Selles, mis õppekeeles lapsed õpivad, võivad rolli mängida nii kodused tegurid kui ka soovitud õppekeelega lasteaiarühma ja/või soovitud õppekeelega üldhariduskooli kättesaadavus.

Üldharidus

2021/2022. õa oli Eestis 2 algkooli, 35 põhikooli, 36 keskkooli/gümnaasiumi ja 4 täiskasvanute gümnaasiumi, mille põhimääruses on määratletud õppekeelena vene või eesti ja vene keel. **Vene õppekeeles õppis statsionaarses õppevormis 21 079 õpilast ja mittestatsionaarses õppes 76 õpilast** (vt tabel 5). Õpilastest 24 õppis erakoolide gümnaasiumiastmes, ülejäänud põhikooliastmes.

Tabel 5. Täielikult või osaliselt vene õppekeelega statsionaarse õppega koolid ja statsionaarses õppes vene õppekeeles õppivad õpilased, 2021/22. õa

Maakond	Vene rakendavate arv	Õppekeelt koolide	Statsionaarses õppes vene keeles õppivate õpilaste arv
Harju maakond		35	14 470
Ida-Viru maakond		21	5 929
Jõgeva maakond		2	128
Järva maakond		1	0
Lääne maakond		1	0
Lääne-Viru maakond		3	38
Pärnu maakond		3	223
Tartu maakond		5	86
Valga maakond		2	205
Kokku (sh 24 erakooli õpilast)		73	21 079

Allikas: EHIS

PISA tulemused näitavad, et Eesti pakub maailma parimat venekeelset haridust, ometi jääb see eestikeelsest haridusest keskmiselt ühe õppeaasta võtta maha (vahe 42 punkti).

Eesti keele kui teise keele põhikooli lõpueksami ja riigieksami tulemused on Ida-Virumaa koolides (üksikute eranditega) keskmiselt kehvemad kui Harjumaa koolides (vaadeldud on maakondi tervikuna). Kui kahe maakonna koolid keskmiste tulemuste alusel järjestada, on paremate tulemustega koolide hulgas eelkõige Tallinna koolid ning kehvemate tulemustega koolide hulgas on eelkõige Ida-Virumaa koolid, kuigi kehvemate tulemustega koolide hulgas on ka Harjumaa koole.

Eesti keele kui teise keele tasemetööde keskmised tulemused on viimasel paaril aastal Ida-Virumaa koolides paranenud ning suures osas ei eristu keskmisest. Põhikoolilõpetajate eesti keele kui teise keele oskuse tase on tihedalt seotud sellega, kui suur osa õpetajatest vastab riigikeele oskuse nõuetele.

Põhikooli eesti keele kui teise keele lõpueksami keskmine tulemus on 70 punkti lähedal. Valdavalt kehtib seos: mida suurem osa õpetajatest vastab keeleoskuse nõuetele, seda kõrgem on põhikooli lõpueksami keskmine tulemus koolis ja seda suurem osakaal õpilastest saavutab põhikooli lõpus B1-taseme. Ka siin on keelekeskkonnast või muudest teguritest lähtuvaid erandeid – on koole, kus keeleoskuse nõuetele vastavate õpetajate osakaal on kõrge, kuid põhikooli eesti keele kui teise keele lõpueksami keskmised tulemused on Eesti keskmisest madalamad, või koole, kus keeleoskuse nõuetele vastavate õpetajate osakaal on madal, kuid põhikooli eesti keele kui teise keele lõpueksami tulemused Eesti keskmisest kõrgemad.

Riigikeeleeksami sooritas 2021. a kokku 1534 õpilast, sh Harjumaal kaks korda enam (935 õpilast 2021. a) õpilasi kui Ida-Virumaal (467 õpilast 2021. a). Eesti keskmine tulemus oli 75 palli. Harjumaa õpilaste keskmine tulemus on kolm punkti kõrgem kui Ida-Virumaa sooritajatel. Kuigi gümnaasiumiharidus olnud juba kümme aastat eestikeelne, näeme endiselt, et märkimisväärne osa (2021. aastal 23%) õpilastest ei saavuta eesmärgiks seatud B2-keeleaset. Selle peamiseks põhjuseks on, et **varasemad õppetasemed ei taga piisavalt head lähtetaset gümnaasiumis seatud eesmärkide saavutamiseks ning isegi väga heal tasemel õppetöö puhul jääb kolmest keskhariduse aastast väheks, et varasemat tegemata tööd kompenseerida**. Selle kinnituseks on ka madal B1-taseme saavutajate hulk põhikoolis (2016–2019 keskmine 34%, 2021. aastal 42%).

Kutseharidus

2021/22 õa. oli kutsekeskhariduse tasemel vene keeles õppijaid 8 õppeasutuses, 1036 õpilast 10 645-st (10%). Ülejäänud kutsekeskhariduse tasemel õppijad on märgitud õppima eestikeelsel õppekaval. **2700 kutsekeskhariduse tasemel õppijat (30%) on põhikoolis õppinud eesti keelt teise keelena**, neist 1144 puhul on märgitud võõrkeeleks eesti keel või eesti keel teise keelena.

30% kutsekeskharidusse vastuvõetutest (veidi üle 1000 õpilase) õpib 60/40 proportsioonis eestikeelses õppes. Enim on selliseid õpilasi Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuses, Tallinna Tööstushariduskeskuses, Tallinna Lasnamäe Mehaanikakoolis, Tallinna Teeninduskoolis ja Tallinna Polütehnikumis. Suurem 60/40 vastuvõetute osakaal on kaevandamise, keemiatehnoloogia, mehaanika ja elektroonika õppekavarühmades, aga ka pea pooled tarkvaraarenduse kutseõppuritest on 60/40 rühmades.

Põhikoolilõpetajate eesti keele oskuse tase ei ole viimastel aastatel oluliselt tõusnud ja **venekeelsest põhikoolist jõuavad kutsekeskharidusse pigem madala keskmise hinde ja kesise eesti keele oskusega õpilased**. Põhikooli eesti keele kui teise keele lõpueksami keskmine tulemus on 70 punkti lähedal; vene õppekeelega põhikoolidest samal aastal kutsekeskhariduses jätkanutel on see u 50 punkti ning nende kõigi ainete keskmine hinne põhikooli lõpetades oli 2019. aastal 3,7.

Alates 2013. aastast on võimalik kutsekeskharidusõppe vene õppekeele rühmades lõpetada eesti keele kui teise keele riigieksami kõrval ka eestikeelse kutseeksami või kooli lõpueksamiga.

Kutsekeskhariduse lõpetajate eesti keele oskuse mõõtmiseks kasutatakse kompleksindikaatorit, mis näitab nende kutsekeskhariduse lõpetajate osakaalu, kes oskavad eesti keelt erialasele tööle asumist võimaldaval tasemel (eesti keele kui teise keele riigieksami tulemus vähemalt 60 palli või varasemast B1-tase või kutseksam eesti keeles positiivsele tulemusele sooritatud). **Kutsekeskhariduse vene õppekeeles lõpetanutest oskas 2019. a eesti keelt erialasele tööle asumist võimaldaval tasemel veidi alla poole – 41,7%.** Arvestada tuleb ka asjaolu, et parema eesti keele oskusega põhikoolilõpetajad asuvad kutseõppeasutustes üha sagedamini õppima eesti õppekeele rühmadesse.

Koroonapandeemia tõttu oli aastail 2020 ja 2021 eesti keele kui teise keele riigieksam kutsekeskhariduse lõpetajatele vabatahtlik. 2021/2022. õppeaastaks kehtestati põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega erisus lõpueksamite sooritamise kohustuslikkuse osas, see laienes ka kutsekeskhariduse õppuritele ning lõpetamiseks eesti keele kui teise keele riigieksamit sooritama ei pidanud.

Hariduslike erivajadustega õpilastele, kelle intellektuaalne võimekus või muu raske ja püsiv psüühikahäire ei võimalda omandada eesti keelt võõrkeelena või ka peamise suhtluskeelena, tagatakse ka pärast eestikeelsele õppele üleminekut võimaluse korral õpe vene, inglise või muus, Eestis viibijate seas enamlevinud ning õpilase keelelis-kultuurilist tausta ja võimekust arvestavas keeles. Erisused jäävad üldjuhul põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava lihtsustatud, toimetuleku ja hooldustasemel õppijatele ning individuaalselt püsiva ja raske psüühikahäirega õpilastele (sh koolieelsetes asutustes), kel kaasneb oluline kommunikatiivne häire. Erisuste raames tehakse õpilase võimetele vastavaid kohandusi keeleõppega seotud õpiväljundites või lõpetamistingimustes, kohaldatakse oludele vastavaid kvalifikatsiooninõudeid õpetajatele ja teistele haridusasutuse töötajatele ning tagatakse võimaluse korral õppekeelespetsiifiline õppevara. Eelkirjeldatud sihtrühmadele suunatud erisused ja kohandused järgivad ülemineku üldisi põhimõtteid ja tähtaegu suurimas võimalikus mahus.

Taustainfo kokkuvõtteks saab välja tuua, et eestikeelsele õppele ülemineku puudutab kõige vahetumalt 31 571 last/õpilast ning 2245 keelenõuetele mittevastavat õpetajat. Nende hulka ei ole arvatud keelekümblusrühmades ja -klassides õppivaid lapsi/õpilasi ega kvalifikatsioonile vastavaid õpetajaid (vt tabel 6).

Tabel 6. Vene õppekeeleaga lapsed/õpilased ja keelenõuetele mittevastavad õpetajad 2021/2022. õa.

Vene õppekeeleaga lapsed/õpilased	Arv
Alusharidus	9456
Põhiharidus	21 055
Keskharidus	24
Kutseharidus	1036
KOKKU	31 571
Keelenõuetele mittevastavad õpetajad	Arv
Alusharidus	746
Üldharidus	1338
Kutseharidus	161
KOKKU	2245

Allikas: EHIS

Eestikeelsele õppele ülemineku tegevused

1. Olemasolevate õigusnormide hindamine ja vajadusel muutmine ning õigusaktide täiendamine

- (1) **Olemasolevate normide hindamine ja analüüsimine ning seaduseelnõude väljatöötamine**, et kehtestada õppekeelena üksnes eesti keel ning näha valdkonnaseadustes ette üleminekusammud selleni jõudmiseks. Vajalikud muudatused tehakse põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, koolieelse lasteasutuse seaduses, kutseõppeasutuse seaduses, erakooliseaduses ja keeleseaduses.
- (2) **Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava muutmine**, et kehtestada alates 2024. aastast alushariduses õppe-kasvatustegevuse läbiviimine eesti keeles.
- (3) **Põhikooli riikliku õppekava muutmine**, et kehtestada põhikooli lõpetamiseks eesti keeles sihttasemenähtena B2-tase ning õpilasele emakeele ja kultuuriõppe moodulite loomine, eesti keelest erineva emakeelega õppijate eesti keele tundide arvu suurendamine esimeses kooliastmes praeguselt 2 tunnilt 4 tunnile ja teises kooliastmes 4 tunnilt 5 tunnile nädalas. Lisaks põhikooli lihtsustatud õppekava muutmine, keele ja kirjanduse ning võõrkeelte valdkonnakavade muutmine, emakeeleõpet toetava valikkursuse loomine, näidistöökvade ja koolide juhendmaterjalide väljatöötamine.
- (4) **Gümnaasiumi riikliku õppekava muutmine**, et kehtestada gümnaasiumi lõpetamise eesti keele sihttasemenähtena C1-tase.
- (5) **Keeleseaduse muutmine**. Keeleseaduses sunniraha määra suurendamine seniselt 640 eurolt 9600 euronile ning Keeleameti järelevalvepädevuse laiendamine seaduses ja seaduse alusel kehtestatud eesti keele õppe ja eesti õppekeele nõuete täitmise kontrollimisel alus-, põhi-, üld- ja kutsekeskhariduses. Koolieelse lasteasutuse seaduses, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ning kutseõppeasutuse seaduses sätestatakse, et Keeleamet on kaasatud ministeeriumi poolt teostatavasse koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste eesti keele ja eestikeelse õppe järelevalvesse ekspordina. Keeleameti kaasatud isikute (ekspertide) ülesanne on tutvuda õpi- ja kasvukeskkonnaga; vaadelda õppetunde; anda eksperthinnang eesti keele ja eestikeelse aine õpetamisele ja õppimisele ning vaadeldud õppetundides kasutatud õppekirjandusele, õppe- ja kasvatusala töötajate eesti keele oskusele vastavalt kehtestatud nõuetele.

Kuna järelevalvega tegelevad haldusorganid on üldjuhul ise vaideorganiteks, viiakse Eesti keele tasemeeksamite vaiete menetlemine edaspidi Haridus- ja Noorteametisse (edaspidi *Harno*), sest *Harno* tegeleb eesti keele tasemeeksamite arendamise, korraldamise ja hindamisega ning vaiete menetlemine on selle terviktegevuse loomulik osa. Seni on eksaminandid vaidanud Haridus- ja Teadusministeeriumile (edaspidi *HTM*), kuid vaiete menetlemise praktika on näidanud, et see ei ole kõige otstarbekam lahendus.

2. Koolide pidamise riigile üleandmine ja investeeringud Ida-Virumaa koolivõrgus

- (6) **Ida-Virumaa eestikeelsete koolide riigi pidamisele üleandmiseks omavalitsustega halduslepingute sõlmimine**, et tagada koolide elujõud ja toetada eestikeelset õpet.

Tegevuse fookuses on valdavalt venekeelses keskkonnas venekeelsete koolide kõrval samas asulas asuvad eestikeelsed koolid. Hinnatakse pidamise üleandmise mõju nii asukohajärgse kui naaberomavalitsuste koolivõrgule, arvestades pikaajalisi prognoose, investeeringuvajadusi ja koostöövõimalusi olemasolevate riigikoolidega.

Narva Eesti Gümnaasiumi pidamise andis Narva linn riigile üle 01.09.2021.a.

Eestikeelse hariduse tegevuskava alusel on HTM ning Kohtla-Järve linn sõlminud Kohtla-Järve Järve Kooli pidamise üleandmiseks alates 01.09.2022 halduslepingu ning Sillamäe linnaga peetakse läbirääkimisi halduslepingu sõlmimiseks 2022. a jooksul, et alates 01.09.2023 riigi pidamisele üle anda Sillamäe Eesti Põhikool. Arvestades haridusvaldkonna arengukavas 2021–2035 esitatud sihti suurendada riigi vastutust keskkoolide andmisel, käsitletakse läbirääkimistel ka Sillamäe Gümnaasiumi pidamise üleandmist.

Lisaks on alustatud esmaseid läbirääkimisi Lüganuse vallaga, et välja selgitada Lüganuse valla koolivõrgu korrastamiseks ning eestikeelse õppe tõhustamiseks vajalikud tegevused, sh ühe või mitme kooli pidamise üleandmine riigile. Läbirääkimiste tulemusena on kavas sõlmida haldusleping hiljemalt veebruaris 2023.

Kõigi omavalitsustega on arutatud ka võimalusi anda pärast koolivõrgu korrastamist, kui on tagatud õppe kvaliteet ja jätkusuutlikkus, nende koolide pidamine taas üle omavalitsustele.

Lisaks õpilaspõhisele rahastusele on vaja lisaressursse **koolide taristu ülalpidamiseks** ning investeeringuteks. Kohtla-Järve Järve kooli 2023. a 12 kuu majandamiskulu on ca 381 000 eurot ja Sillamäe Eesti Põhikooli 2023. a 4 kuu majandamiskulu on ca 81 000 eurot. Kohtla-Järve Järve Koolile uue õppehoone ehitamise eeldatav investeering viimaste riigihangete põhjal on ca 15,9 miljonit eurot (objekt on esitatud valitsemisala investeeringukavas kõige prioriteetsema objektina). Sillamäe Eesti Kooli investeerimisvajadus sõltub omavalitsusega kokkulepitavast ruumilahendusest, kuid jääb eeldatavalt valitsemisala investeeringukavas väljapakutud 7,5 miljoni euro juurde. Lüganuse valla kooli või koolide õppehoonete investeeringuvajadus on seotud koolide ühendamise ja eestikeelse õppe tegevuskava elluviimisega ning jääb eelduslikult 5,6 miljoni euro juurde.

Ida-Virumaa koolivõrgu korrastamise jätkamiseks investeeringute kava koostamine.

Perioodil 2014–2020 tõukefondidest rahastatud põhikoolivõrgu meetme objektide kallinemise tõttu täiendava toetuse andmist arutas Vabariigi Valitsus kabinetiistungil 22.03.2022 ning otsustas toetada haridus- ja teadusministri ettepanekut suurendada Kohtla-Järve Kesklinna põhikooli projekti toetust ning suurendada rahastust ja samas muuta rahastusallikat Narva Kesklinna Põhikooli projekti elluviimiseks. Mõlema projekti rahastuse suurendamise eeltingimus on keelekümblusõppe mahu suurendamine kõnealuses koolis.

Perioodi 2021–2027 tõukefondidest on HTMil põhikoolivõrgu korrastamiseks kavas rahastada projekte vaid Ida-Virumaal. Ida-Virumaal muutub õpilaste arvu eesoleval perioodil kõige rohkem ja ka koolivõrgumuudatuste vajadus on kõige suurem. Ka haridustaristu seisukord on keskmisest kehvem (nt ventilatsiooniga hoonetes õppivate õpilaste osakaal). Investeeringute kava koostamiseks on plaanis kohtuda kõigi Ida-Virumaa omavalitsustega ja **koostada ühine investeeringute kava** omavalitsustega, kus koolide arv muutub enim (Narva, Kohtla-Järve ja Lüganuse), ning omavalitsustega, kus õpilaste arvu vähenemise tõttu on suurim vajadus õppekohtade arvu optimeerida (Narva-Jõesuu ja Alutaguse). Investeeringute eraldamise vältimatu eeltingimus on eestikeelse hariduse tegevuskavast kinni pidamine.

Ehitushindade märgatava tõusu tõttu ei ole võimalik esialgseid kavasid täies mahus ellu viia. Selleks oleks vaja lisarahastust ca 21 miljonit eurot (perioodil 2024–2027).

3. Ülemineku nõustamine, järelevalve ja kvaliteeditugi

- (7) **Koolide ja kohalike omavalitsuste nõustamis- ja arendustoe korralduse väljatöötamine**, et kohalikke olusid arvestades sõlmida koostöökokkulepped ja pakkuda arendustuge (õppekavad, arengukavad, kooli töökorraldus jms), mis lähtub HTMi 2022. a temaatilise järelevalve „Eesti keele ja eestikeelse õppe korraldusest vene õppekeelega koolides“ tulemustest.

2023/2024. õppeaastast alustab riik eestikeelsele õppele üleminekut toetava nõustamisteenuse pakkumisega. Nõustajate meeskond koosneb Narva eesti riigigümnaasiumi ja HTMi töötajatest. Juhtumipõhiselt kaasatakse vajaminevaid spetsialiste erinevatelt ametikohtadelt ja haridustasemetelt. Nõustamist on võimalik saada kooli pidajatel, koolijuhtidel ja õpetajatel. Proaktiivselt asuvad nõustajad tegelema koolidega, kus on riikliku järelevalve tulemusena avastatud puudused eestikeelse õppe rakendamisel/juurutamisel. Nõustajate peamine ülesanne on pakkuda kooli pidajale tuge muutuste elluviimisel, toetada koolijuhti muutuste kavandamisel ja eestvedamisel ning toetada õpetajaid metoodika ja igapäevatööd lihtsustavate näpunäidetega. Nõustamis- ja arendustoe korraldus töötatakse välja 2022. aasta novembri lõpuks.

Lisaks toetab eestikeelsele õppele üleminekut Harno keelevaldkonna haridusasutuste nõustajate võrgustik, kes nõustab õpetajaid, koolimeeskondi ja juhtkondi eesti keelest erineva kodukeelega laste/õpilaste õpetamisel. Nõustajad on haridusasutusele abiks keelevaldkonna ja lõimingute vajaduste kaardistamisel ja tegevuse eesmärgistamisel, nad pakuvad koolimeeskonna liikmete individuaalnõustamist või koolimeeskonna rühmanõustamist.

Üleminekuprotsessi toetamiseks kutsutakse ellu töörühm, kes koostöös haridusvaldkonna ekspertidega piloteerib 2023.–2024. aastal koolikorralduslikke ja metoodilisi lahendusi koolides.

Temaatilise (õppekeel ja keeleõpe) järelevalve mahu suurendamine ja järelevalvesüsteemi väljatöötamine koostöös Keeleametiga lähtudes HTMi 2022. aasta temaatilise järelevalve „Eesti keele ja eestikeelse õppe korraldusest vene õppekeelega koolides“ tulemustest alates 2023. jaanuarist hõlmab eesti keele õppe ja eesti õppekeele nõuete täitmise kontrolli alus-, põhi-, kesk- ja kutsehariduses. Järelevalvet on edaspidi kavas laiendada huvikoolidele ja noorsootöösutustele. Eesti keele õppe tulemuslikkus on olnud aastaid murekoht, millest annavad kinnitust lõpueksamite tulemused. **Eelmisel aastal ei saavutanud põhikooli lõpueksami sooritajatest 41% B1-taset ja tulemus on võrreldes 2019. aastaga muutunud kehvemaks** (siis jäi B1-tase saavutamata kolmandikul põhikooli lõpueksami sooritajatest). Viimased temaatilised järelevalved eestikeelse õppe korraldamisest vene õppekeelega koolis toimusid 2012/2013. ja 2013/2014. õppeaastal. Koolieelsetes lasteasutustes ja kutseõppeasutustes ei ole järelevalve raames eesti keele õpet kontrollitud.

Et tagada eestikeelsele õppele üleminek 2030. aastal, seatakse alus-, üld- ja kutsehariduse järelevalves prioriteediks temaatiline järelevalve eesti keele ja eestikeelse õppe korralduse üle. Eesmärk on saada ülevaade eesti keele oskusest, selle õppimisest ja õpetamisest eesti keelest erineva emakeelega laste ja õpilaste hulgas ning saada tagasisidet, kas koolieelsetes lasteasutustes ja koolides tagatakse nõutaval tasemel eesti keele õpe.

2022/2023. õppeaastast **suurendatakse temaatilise järelevalve valimit** ning analüüsitakse eesti keele ja eestikeelse õppe korraldust nii koolieelsetes lasteasutustes, üldhariduskoolides kui ka kutseõppeasutustes. Erisus võrreldes varasemate järelevalvetega on süsteemsus ning Keeleameti kaasamine eesti keele ja eestikeelse õppe kontrollimisse. Keeleamet on aastaid tegelenud nii eesti keele õpetajate kui ka aineõpetajate eesti keele oskuse järelevalvega.

2022/2023. õppeaastal on valimis eelkõige madala tulemuslikkusega põhikoolid (aluseks tasemetööde, põhikooli lõpueksamite, B1-eksamite tulemused, eesti keele ja eestikeelsete aineõpetajate kvalifikatsioon jm). Lähema vaatluse alla võetakse põhikoolilõpetajate valmisolek jätkata õpinguid järgmisel haridustasemel eesti keeles.

Seoses järelevalvevajaduse suurenemisega taotletakse HTMi järelevalve valdkonda kolm uut ametikohta. Arvestuse aluseks on, et üks ekspert saab õppeaasta jooksul viia järelevalve läbi kuues õppeasutuses. 2022. aastal on ministeeriumi järelevalve valdkonnas viis eksperti, mis teeb järelevalve mahuks 30 järelevalvet õppeaastas. Lähtudes süsteemset järelevalvet vajavate koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste arvust, ei piisa olemasolevatest ekspertidest, kuna nad viivad läbi ka koolitus- ja tegevuslubadega seotud ja üksikjuhtumite järelevalvet ning täidavad muid tööülesandeid (pöördumiste lahendamine, seired, õppeasutuste ja nende pidajate nõustamine). Samadel põhjustel taotletakse kolme uut inspektori ametikohta ka Keeleameti koosseisu: kahte Harjumaale ja ühte Ida-Virumaale.

(8) Koolikorraldust ja metoodikat käsitlevate üleminekumudelite väljatöötamine ekspertide toel 2023–2024, et toetada haridusasutusi piloteeritud koolikorralduslike ja metoodiliste lahendustega.

(9) HTMi spetsialistid nõustavad keelekümblusprogrammiga liitunud haridusasutusi ülemineku perioodil 2023–2030, et toetada haridusasutusi võimalikult tõhusalt kogu ülemineku perioodil.

(10) Vanemahariduse programmi väljatöötamine kultuuriministeeriumi eestvedamisel, et pakkuda lapsevanematele vajalikku nõustamist ja tuge haridusvalikute tegemiseks, nende õiguste ja võimaluste teemal. Erilist tähelepanu pööratakse ajutise kaitse saajate (Ukraina sõjapõgenike) nõustamisele haridusvalikute tegemisel. Nõustatavate lastevanemate arv on ca 3000.

4. Asjatundlike õpetajate ja koolijuhtide olemasolu tagamine ja motiveerimine

(11) Läbirääkimised ülikoolidega alushariduse õpetajate, klassiõpetajate, eesti keele (sh E2) õpetajate, aineõpetajate ja eesti keelt valdavate kutseõpetajate õppekavadel **õppekohtade arvu suurendamiseks ja halduslepingute sõlmimine**.

Arvestades, et vene ja eesti-vene õppekeeleaga koolides on arvestatav osa õpetajaid, kelle eesti keele oskuse tase ei vasta nõuetele, on vaja suurendada ülikoolides õppekohtade arvu õpetajakoolituse õppekavadel, et tagada õpetajate järelkasv ja katta asendusvajadus juhuks, kui keelenõuet mitte täitvad õpetajad ka abimeetmete toel ei suuda nõutud keeletaset saavutada.

Täiendavate õppekohtade rahastamiseks õppeaastatel 2022/2023–2024/2025 tuleb eraldada vahendid kogu õppeajaks (3 aastat BA ja 2 aastat MA). Praegusest rahastusmudelist lähtudes on ülikoolid valmis juurde looma **342** lisaõppekohta aastas.

Eeldusel, et kõik andmetes kajastuvad õpetajad ei pea suunduma tasemeõppesse, osa õpetajaid (30–50%) viib oma riigikeele oskuse 1. septembriks 2024 õpetaja kvalifikatsiooninõuetega vastavusse ja ülejäänutele tuleb leida asendus, on lisaõppekohtade vajadus aastas **ca 500–550 õppekohta** aastas.

Praegusest rahastusmudelist lähtudes on ülikoolid võrreldes 2021. a vastuvõtuga valmis juurde looma **342** lisaõppekohta aastas (sh 172 õppekohta BA õppekaval, 145 õppekohta MA õppekaval ja 25 õppekohta integreeritud õppekaval).

Ülikoolide arvestustes on õppekoha hind kõrgem (nt Tartu Ülikooli arvestuslik õppekoha hind 6800 eurot) põhjendusel, et õpetajakoolituse üliõpilaste koolitamiseks kasutavad eelarvevahendid ei võimalda praegu paindlikult pakkuda personaliseeritud õpet väikestes rühmades, näiteks õpetada väga erineva taustaga üliõpilastele aineid vastavalt nende varasematele õpingutele ja töökogemusele või pakkuda ka õpet, mida on vaja õpetajakoolituse õppekavale astumiseks vajalike tingimuste täitmiseks. See eeldab enamasti sessioonõpet (üldjuhul toimuvad aineõpingud päevases õppes), aga ka e-õppe väljaarendamist ja pakkumist, mentortoe võimaldamist, toetavate õpikogukondade käivitamist, õpetajatele ja haridusjuhtidele suunatud mikrokraadide väljatöötamist ja pakkumist sihtrühmale tasuta jms.

- (12) Õpetajate järelkasvu tegevussuunad ja rakendamine:** juhtimiskvaliteet ja organisatsioonikultuur, õpetajate ja tugispetsialistide esma- ja täiendusõpe, karjääri ja arenguvõimalused, ametikaare ülene tugi, sh alustavate õpetajate toetamine, töö- ja palgakorraldus ning tugipersonali kaasamine, õpetajaameti atraktiivsus.

***Õpetajate järelkasvu tagamisse panustab oluliselt valitsuskoalitsiooni kokkulepe, et õpetajate palk tõuseb perioodil 2023-2025 vähemalt 120%ni Eesti keskmisest palgast, millele lisatakse 17,1%. Õpetaja palga konkurentsivõimelisuse tagamine panustab õpetajate järelkasvu tagamisse 106,6 mln eurot aastas, kus arvestuse aluseks alammäär 1749€ + 17,1% (alus: VV 06.01.2022 istungi otsus nr 2 toetada tegevusi õpetajate järelkasvu tegevuskava elluviimiseks: täiendavate õppekohtade loomine, õpetajate akadeemia käivitamine, koolipsühholoogide kutseasta käivitamine, kohaliku omavalitsuse haridustoetuses õpetajate töötasu suurendamine).**

- (13) Eelhindamisvahendi ja tasandusmooduli väljatöötamine mikrokraadiõppesse sisenejatele** (õpetajate järelkasvuks uute võimaluste loomine, sihtrühm: töötavad õpetajad, kes kvalifikatsioonile ei vasta, lisaeriala omandavad töötavad õpetajad).

Õpetaja 7. taseme kutsestandardi läbivaks kompetentsiks on eesti keele oskuse nõue. Eesti keele õpetaja ja eesti keeles aineid õpetava õpetaja peab praeguste nõuete kohaselt oskama eesti keelt C1-tasemel, muus keeles õpetav õpetaja B2-tasemel. 1. septembrist 2025. a loetakse õpetaja kvalifikatsiooninõuetele vastavaks üksnes juhul, kui ta on omandanud eesti keele oskuse vastavalt keeleseaduses või keeleseaduse alusel antud õigusaktis esitatud nõuetele. Õpetajate esma- ja täienduskoolitus peab muutuma paindlikumaks ning võimaldama kvalifikatsiooni saamiseks ja pidevaks enesetäiendamiseks õppimist töö ja pere kõrvalt, sh töökohapõhist õpet, kuid kvaliteedis järeleandmisi tegemata. Juba töötavatele õpetajatele ja haridusasutuste juhtidele pakutakse süsteemset ümber- ja täiendusõpet, sh praegu keelenõuetele mittevastavatele õpetajatele mikrokraade eesti keeles õpetamise kompetentsi tõstmiseks. Õpivõimaluste paindlikkuse suurendamiseks töötavad Tartu ja Tallinna ülikool koostöiselt välja eelhindamisvahendi mikrokraadiõppesse asumiseks. Et iga pedagoogilisi või ainealaseid kompetentse tõsta sooviv juba koolis töötav õpetaja leiaks sobiva õpitee, on esmalt vaja välja selgitada õppesse soovijate tase ja vastavalt sellele suunata nad kas otse mikrokraadiõppesse või nn tasandusmoodulisse. Tegevust rahastatakse ESFi vahenditest.

Töötatakse välja **mikrokraadiprogrammid koolis töötavatele õpetajatele kvalifikatsiooni omandamiseks** (magistrikraad ja/või õpetajakutse) ja luuakse paindlikumad võimalused õpetajakoolituse läbimiseks osakoormusega (õpe 2–4 a).

Kui kõrvutada igal aastal koolieelsetes lasteasutustes, üldhariduskoolides või kutseõppeasutustes keskmiselt õpetajaametis alustanute arvu ja õpetajakoolituse lõpetanute õpetajatööle asunute arvu, osutavad EHISe andmed, et õpetajakoolitus ei kata iga-aastast liikuvust. Samas on tööturul ka neid, kes on õpetajahariduse omandanud varem või soovivad õpetajaametisse asuda muudelt

elualadelt. Paindlikud meetmed võimaldavad töötavatel õpetajatel ja karjääripöörajatel kiiremas tempos ja paindlikult tõsta kompetentsi tööks eesti keelest erineva emakeelega õpilastega ja tagada hädavajaliku ettevalmistusega õpetajate lisandumine.

Läbirääkimised ülikoolidega õppe nominaalaja pikendamise ja sellega seonduva ressursivajaduse üle on käimas.

- (14) **Ainedidaktikute vajaduse kaardistamine koostöös ülikoolidega** (sihtrühm: ülikoolide õppejõud, koolide/lasteaedade meisterõpetajad), et tagada aineõpetajate õpetamiseks vajalik akadeemiline järelkasv.

Õpetajakoolituse õppekohtade arvu suurendamine toob kaasa vajaduse uute ainedidaktika õppejõudude järele. See on tingitud ühest küljest põlvkonnavahtetusest ja teisest küljest asjaolust, et suur osa õpetajakoolituse magistritasemel õppekavadest paikneb erinevates ülikoolide struktuuriüksustes ja ainedidaktiku positsioon neis ei ole esmane. Suurendada tuleb praktika ja pedagoogikaainete kaalu õpetajakoolituses. Tegevust rahastatakse ESF vahenditest.

- (15) **Kõikidele Ida-Virumaal keelenõuetele vastavatele õpetajatele palgalisa koefitsiendi** (õpetajatele 1,5 ja lasteaia õpetajatele 1,3) **kehtestamine alates 2023 septembrist**, et motiveerida eestikeelseid õpetajaid Ida-Virumaa koolidesse tööle asuma.

Ida-Virumaa vajab tugevamaid stiimuleid kui muu Eesti. EHISe statistika näitab, et eestikeelsete õpetajate vajadus Ida-Viru maakonnas on 2021/2022. õa kaetud osaliselt. Kõige vähem on eesti keele nõuetele vastavaid õpetajaid üldhariduses. Kavandatav palgalisa aitab koolidel kindlasti õpetajaid juurde saada ja hoiab praegu töötavaid õpetajaid lahkumast. Palgavajadus on esialgu väiksem, kuid kasvab igal aastal, kuni saavutab maksimumi, kui eestikeelsed õpetajad on kõikides koolides tööle rakendatud.

Alushariduse madalam palgakoefitsient on põhjendatav sisseastujate suure arvuga ülikoolides, samuti lõpetajate ja alusharidusse tööle asujate suurema arvuga. Õpetajate puudus koolides on kordades suurem kui alushariduses.

Õpetajatele makstav **palgalisa kujuneb ka keeleõppe toetusmeetmetest:**

2022/2023. õa alates kuni 2024/2025. õppeaastani on koolide pidajatel jätkuvalt võimalus taotleda keelekümblusprogrammi kuuluvatele klassidele õpilase pearahapõhist toetust. Samuti kehtib vene õppekeele koolidele võimalus taotleda kalendriaasta pearahapõhist eestikeelse aineõppe lisatoetust klassidele, kus eestikeelse aineõppe maht on vähemalt 40% või vähemalt 60% (EHISe andmed 10.11 seisuga).

Eesti õppekeele lasteaedadele on võimalik taotleda rühmatoetust kui laste arv õppeasutuses ületab 10%. Eesti õppekeele koolidel on võimalik taotleda pearahapõhist toetust kui eesti keelest erineva emakeelega õpilaste arv koolis ületab 10% (EHISe andmed).

2024/2025. õa kuni 2030/2031. õa.

Ida-Virumaal hakkavad kehtima õpetajate palgalisa koefitsiendid (lasteaedades 1,3 ja koolides 1,5). Väljaspool Ida-Virumaad on võimalik alates 2024. aastast kehtestada üleminekuklassidele (1. kl ja 4. kl) õpilase pearaha põhine toetus arvestusega 1 õpilane/350 eurot koolides. See võimaldab 24 õpilasega klassikomplekti puhul kasutada täiendavalt 8400 eurot õpetajate palgalisaks.

Eesti õppekeele lasteaedadele ja koolidele, kus õpib kriitiline hulk eesti keelest erineva emakeelega õpilasi (näiteks 10%), jätkub eraldi toetus (vt p. 5. Õpilaste keeleõppe toetamine).

Planeeritav palgalisa aitab tõsta piirkonnas töötavate õpetajate motivatsiooni, tuua haridussüsteemi tagasi varem kvalifikatsiooni omandanud, kuid praegu mujal töötavaid õpetajaid ja tuua haridussüsteemi uusi õpetajaid.

(16) **Motivatsioonipakettide väljatöötamine õpetajaametisse siirdujatele.**

Täiendavate meetmetena rakendatavad motivatsioonipaketid (eesti keele kui teise keele õpetaja, klassiõpetaja, mitme aine õpetaja ja aineõpetaja õppekaval õppivatele üliõpilastele, lähtetoetused alusharidusse, Ida-Virumaale ja vene õppekeele koolidesse, soodustingimustel riigi omandis või riigi üüritava korteri kasutamise võimalus: õpetaja maksab esmasel perioodil vaid tarbimisteenuste eest) on vajalikud, et tagada uute õpetajate tööle asumine. Olukord on eriti kriitiline Ida-Virumaal, mis põhjendab piirkondlike erimeetmete vajadust.

Sihtstipendiumi rakendamine eesti keele kui teise keele õpetaja õppekaval ja aineõpetaja õppekaval õppivale üliõpilasele alates 2023/2024. õa.

Stipendium õpetajakoolituse erialal õppima asujatele 400 eurot kuus kogu stuudiumi jooksul (10 kuud aastas). Arvestuse aluseks on praegused vastuvõtuarvud ja ülikoolide võimekus luua lisaõppekohti: kokku 1324 õpetaja eriala tudengit. Stipendium tagab üliõpilasele kindlustunde kogu õppeperioodiks. Stipendiumi saamisega kaasneb kohustus töötada kindel periood (nt 5 aastat) koolis.

Lähtetoetus Ida-Virumaale/vene õppekeele kooli tööle suunduvale õpetajale (1,3 koefitsiendiga).

Lähtetoetuse mahu kahekordistamine ja suurendamine kolmandiku võrra võimaldab lähtetoetust maksta kaks korda suuremale hulgale õpetajatele ning vajaduse korral kehtestada kõrgem koefitsient (30%) neile, kes asuvad tööle näiteks Ida-Virumaale või kooli, kus õpib vähemalt 20% eesti keelest erineva emakeelega õpilasi. Toetusega kaasneb kohustus töötada koolis kindel periood (nt 5 aastat).

Alushariduse tugispetsialisti lähtetoetuse rakendamine.

PGSi 2018. aasta muudatusega laienes lähtetoetuse saamise õigus koolide tugispetsialistidele. Seadusemuudatuse tulemusena on tugispetsialistide arv koolides võrreldes seadusemuudatuse eelneva ajaga kasvanud 40%. Samal perioodil on lasteasutuse tugispetsialistide arv tõusnud 12%. 2019. aastal laienes tugispetsialisti lähtetoetuse taotlemise õigus kutsõppeasutuse tugispetsialistidele. Tugispetsialistide lähtetoetuse laiendamisega alushariduse tugispetsialistidele luuakse loodetavasti eeldused tugispetsialistide lisandumiseks ka alushariduse valdkonda.

Soodustingimustel eluaseme pakkumine Ida-Virumaal, motiveerimaks eestikeelsete õpetajate lisandumist.

Ida-Virumaale õpetajatööle tulijatele pakutakse **soodustingimustel korteri**, riigi omandis või riigi **üüritava korteri** kasutamise võimalust. Näiteks Narvas on koolil kavas üürida turult pikaks perioodiks korterid ning anda need õpetajatele kasutada. Sama mudelit saab kasutada ka mujal, nt Jõhvil, Sillamäel jm. Narva näitel on ühele korterile tehtavad kulutused ca 400 eurot kuus.

(17) **Ettevalmistava eesti keele täiendusõppe kursuse pakkumine eesti keele kui teise keele õpetajaks õppida soovijatele.**

Motiveeritud ja hästi ette valmistatud tudengite kaasamiseks võimaldatakse eesti keele kui teise keele õpetaja õppekavale astuda soovijatel läbida aastatel 2023– 2028 ettevalmistav eesti keele täiendusõppe kursus.

(18) **Noored Kooli lisaõpperühma avamine eestikeelsete õpetajate arvu suurendamiseks** koostöös Noored Kooli programmiga võimaldab kaks aastat vältava programmi raames juurde koolitada eestikeelsete ainete õpetajaid.

(19) **Kõikidele formaalhariduses töötavatele haridustöötajatele ja huvihariduse õpetajatele koostöös kultuuriministeeriumiga täienduskoolituste pakkumine** õpetajatele ja koolijuhtide mitmekultuurilise õppe alase teadlikkuse suurendamiseks (sh eesti õppekeelega koolides) pakkudes aastatel 2023–2028 rände, keelekultuuri loomise ja põhiõiguste teemalisi koolitusi.

(20) **Kõikide formaalhariduses töötavate haridustöötajate, huvikoolide õpetajate, noorsootöötajate ja tugipersonali täienduskoolitused** keeleõppemetoodika, LAK-õppe, lõimingu, tandemõppe teemal ning aineõpetajate ja kutseõpetajate eestikeelse õppe oskuste toetamiseks alusharidusest kutsehariduseni.

Haridustöötajatele (sh huvikoolide õpetajad, noorsootöötajad, õppeasutuste tugipersonal) korraldatakse vajaduspõhiseid keelevaldkonna täienduskoolitusi, nt keeleõppe metoodika ja didaktika, LAK-õppe (lõimitud aine- ja keeleõppe) põhimõtete rakendamine aine- ja erialaõppes, tandemõppe rakendamine keeleoskuse arengu toetamiseks jms. Samuti pakutakse haridustöötajatele õpilaste keeleoskuse arengu toetamiseks kogemusevahetuse ja heade praktikate jagamise võimalusi seminaride vormis. Tegevust rahastatakse ESF vahenditest.

(21) **Koolijuhtide professionaalse arengu programmid.** Koostöös Eesti Koolijuhtide Ühendusega alustavate koolijuhtide, juba töötavate koolijuhtide ja koolijuhtide järelkasvu programmide läbiviimine sihistatult ülemineku-koolidele Ida-Virumaal jm, mille osaks on muuhulgas kvaliteetse õpi- ja kasvukeskkonna loomine erinevast kultuurist õpilastele.

HTMil on aastatepikkune kogemus koolijuhtide arenguprogrammide pakkumiseks. Eestikeelsele õppele üleminekul planeerime nii alustavatele koolijuhtidele, koolijuhtide järelkasvu tekitamiseks, kui ka juba täna vene õppekeelega koolides tööl olevatele koolijuhtidele Ida-Virumaal ja teistes vene õppekeelega koolidega Eesti piirkondades spetsiaalsed õppegrupid. Arenguprogrammide fookuses on teadmised ja oskused, mis võimaldavad luua koolijuhil koolikultuuri ja töökeskkonna, mis toetavad õpetajate heaolu ja professionaalset arengut. Viimased on omakorda eelduseks, et tagada kõikidele õpilastele, nende emakeelest sõltumata, kvaliteetne eestikeelne haridus.

(22) **Koolijuhtide järelkasvuprogrammi ja Alustavate koolijuhtide arenguprogrammi läbiviimine** sihistatult ülemineku-koolidele Ida-Virumaal jm koolijuhtidele koostöös koolide pidajatega, et tagada koolijuhtide järelkasv.

(23) **Tööjõulähetusprogrammid haridustöötajatele**, kus omavahel on seotud eesti keele õpe ja töö samal ametikohal. Haridusasutuste juhid teevad koostööd (eesti ja vene õppekeelega haridusasutuste juhtide töövarjutamine).

5. *Õpilaste keeleõppe toetamine*

(24) **Keeleõppetoetuste süsteemi korrastamine 2022–2023** eestikeelsele õppele ülemineku toetamiseks (motivatsioonitoetus ja lisakeeleõppe eest lisatasud) ja ühtlustamine seoses motivatsioonitoetuste järkjärgulise vähenemisega.

Praegu on olemas motivatsioonitoetused õpetajate lisatasuks (hinnanguline maht 2023. a eelarves 2 miljonit eurot) ja lisatundide rahastamiseks taotletud toetuste korral lisanduvate tundide tööjõukulu raha (5,66 miljonit eurot, sh Ukrainast saabunud õpilaste toetus).

Keeleõppetoetusi on korrastatud alates jaanuarist 2022 ja see toimub kahes etapis:

I etapp 2022–2024 toetuste süsteemi lõplik korrastamine. Uuendused alates 2023. a jaanuarist: alushariduses ja koolides õppivatele Ukraina noortele saab taotleda toetust samadel alustel nagu praegu uussisserändajate puhul (400 eurot või 1000 eurot kalendriaastas); uussisserändaja toetuse laiendamine põhikoolist gümnaasiumisse ja kutsekeskharidusse samadel alustel; eristatakse eestikeelsele õppele ülemineku motivatsiooni soodustamiseks alates 2023. a toetussummad eestikeelse õppe mahu järgi (vähemalt 40% eestikeelse õppemahu korral 185 eurot õpilase kohta ja vähemalt 60% mahu korral 270 eurot õpilase kohta kalendriaastas); jätkatakse eesti keelest erineva emakeeleõppe toetamist (rahvuskultuuriseltsid).

II etapp alates 2024/2025. õa toetuste ühtlustamine ja **eestikeelsele õppele üleminekuks uue toetusmehhanismi loomine väljaspool Ida-Virumaad asuvatele koolidele (Tallinn, Maardu jt) pearahaga 350 eurot/õpilane** (1. ja 4. kl 2024/2025. õa; 1.–2.kl ja 4.–5. kl 2026. aastal); jätkub 40% ja 60% eestikeelse õppemahu toetuse taotlemise võimalus neile klassidele, kus minnakse eestikeelsele õppele üle hiljem. Senised pearahapõhised toetused vähenevad koos õpilaste arvuga ja jäävad motivatsiooniks neile klassidele, kus üleminek pole veel toimunud, ja võimaluseks toetust taotleda, kui eestikeelsele õppele minnakse üle varem.

Eesti õppekeelega haridusasutuste toetamine

Prognoosime eesti õppekeelega lasteaeda ja kooli astuvate ning vene õppekeelega koolidest eesti õppekeelega haridusasutustesse üle tulevate eesti keelest erineva emakeelega laste ja õpilaste arvu jätkuvat kasvu (1000–1500 õpilast aastas). Neile mõeldud rühmatoetuse (lasteaias 2020 eurot aastas) ja pearahatoetuse (353 eurot õpilase kohta aastas) taotlemise võimalus jätkub ja laieneb 2023. a ka gümnaasiumisse ja kutsekooli, et kindlustada gümnaasiumis C1-taseme saavutamine ning kutsekoolides väljalangevuse vähenemine ja parem erialane keeleoskus. 2023. a toetuste maht on ca 2 mln eurot (tegu on osaga lisakeeleõppe toetustest). Alates 2024/2025. õa on plaanis toetusi ühtlustada: senise 12 toetuseliigi asemele jääb 5.

(25) Alushariduses avatud taotlusvooru põhimõttel arendusprojektide võimaldamine

Avatud taotlusvooru põhimõttel arendusprojektid võimaldavad lasteaedadel taotleda õpetajate ja juhtide vahetust lasteaedade vahel vastastikuse õppimise eesmärgil eesti keele õppe tõhustamiseks. Lisavajadus 0,1 mln eurot aastas.

(26) Üld- ja kutsehariduses õppeasutuste tegevuskavade alusel vajaduspõhiste vahendite taotlemine täiendavaks keeleõppeks mitteformaalsete keeleõppetegevuste kaudu (õppekäigud, keeleklubid, keelekohvikud jms).

Üldhariduses pakutakse eesti keelest erineva emakeelega õpilastele võimalust eesti keele kui teise keele lisaõppeks peamiselt gümnaasiumi astumiseks, et parandada õpilaste keeleoskust gümnaasiumis eesti keeles õppimiseks. Kutsehariduses pakutakse peamiselt kutsekeskhariduse õppekavadel õppivatele eesti keelest erineva emakeelega õpilastele võimalust eesti keele kui teise keele lisaõppeks, et parandada õpilaste keeleoskust eesti keeles õppimiseks, kutseõppes püsimiseks ja erialase eesti keele omandamiseks. Lisaõpe võib olla lühikursuste, tandem-, mitteformaalse või lõimitud õppe vormis vastavalt sihtgrupi vajadusele, mille määratleb õppeasutus. Tegevust rahastatakse ESF vahenditest.

6. Õppevara ja hindamisvahendite olemasolu

(27) Töötatakse välja A2-, B1/B2- ja B2/C1-tasemete testid.

Töötatakse välja nüüdisaegsed elektroonilised hindamisvahendid (testid ja eksamid). Arendatakse välja põhikoolialiste rändetaustaga õpilaste A2-taseme test, millega saab vajadusel asendada põhikooli lõpueksami, kui õpilasel ei ole olnud võimalik omandada eesti keelt B-tasemel.

Arendatakse välja eesti keelest erineva emakeelega õpilastele kahetasemelised B1/B2-taseme testid põhikooli lõpueksami sooritajatele ning B2/C1-taseme testid gümnaasiumi riigieksami sooritajatele. Elektroonilised testid ja eksamid võimaldavad tõhusamalt tagasisidestada eesti keele kui teise keele omandamist. Tegevust rahastatakse ESF vahenditest.

(28) Luuakse uus alushariduse õppematerjalide e-platvorm/käsiraamat.

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava viiakse digitaalsele kujule. Õppekava rakendumist toetavad metoodilised materjalid tehakse kättesaadavaks e-koolikoti platvormilt. Olemasolev õppevara seotakse õpiväljunditega.

(29) Töötatakse välja A1-, A2- ja B1-tasemele vastav õppevara (sh kohandatud lugemisvara igale tasemele).

Üldhariduse õpilastele koostatakse nüüdisaegne A1-, A2- ja B1-tasemele vastav õppevara (sh kohandatud lugemisvara igale tasemele). Tegevust rahastatakse ESF vahenditest.

(30) Töötatakse välja A2-, B1- ja B2-tasemele vastav õppevara (sh oskuskeele harjutusvara).

Kutsehariduse õpilastele koostatakse nüüdisaegne A2-, B1- ja B2-tasemele vastav õppevara (sh oskuskeele harjutusvara). Tegevust rahastatakse ESF vahenditest.

(31) Luuakse keele tehnoloogilised vahendid eesti keele kui teise keele õpetamise ja õppimise hõlbustamiseks.

Luuakse keele tehnoloogilisi vahendeid eesti keele kui teise keele õpetamise ja õppimise hõlbustamiseks, tööriistu õpetajale ja õpilasele (nt tekstihindaja, tasemehindaja, kõnesüntees, kõne- ja tekstituvastus, eesmärgistatud või individuaalse õppija vajadustele vastav õppevara/harjutusvara; reaalsete keeleõppijate korpuste baasil loodud keeleinfo keskkond, soovitusel grammatikateemade käsitlemiseks ja keeleõpet toetavad tööriistad keeleõppe hõlbustamiseks jne). Keele tehnoloogilisi vahendeid saab kasutusse võtta erinevates digitaalsetes õpikeskkondades, et keeleõppija ja keeleõpetajate võimalused keeleõppes oleks mitmekesised ja tehnoloogia poolt toetatud. Tegevust rahastatakse ESF vahenditest.

7. Noorsootöötajate ja huvikoolide õpetajate metoodikakoolitused

(32) Kohaliku omavalitsuse huvikoolide õpetajate ja noorsootöötajate metoodikakoolituste läbiviimine, et toetada õpilase keeleoskuse arengut.

Mitteformaalne haridus toetab eesti keele õpet formaalhariduses. Kohalike omavalitsuste huvikoolide õpetajatele ja noorsootöötajatele pakutakse vajaduspõhiseid täienduskoolitusi õpilaste keeleoskuse arengu toetamiseks mitteformaalses õpikeskkonnas.

Tegevust rahastatakse ESF vahenditest.

8. Haridustöötajate, noorsootöötajate ja huvihariduse õpetajate eesti keele õpe

(33) Eesti keele kui riigikeele õpe, sh tasemeeksami sooritamine.

Pakutakse eesti keele kui riigikeele õpet umbes 2850 haridustöötajale (sh õppeasutuste tugipersonal, huvikoolide õpetajad ja noorsootöötajad), eelkõige neile, kellel on vaja täita keeleoskuse nõudeid. Keeleõpe on kohandatud haridustöötajate vajadustele, mh haridusvaldkonna ja kutsealase sõnavara arendamiseks. Õppe jooksul pakutakse haridustöötajatele tuge tasemeeksami edukaks sooritamiseks. Tegevust rahastatakse ESF vahenditest.

- (34) Keeleõppeks sobivate võimaluste nõustamine Integratsiooni Sihtasutuse eesti keele majades. Integratsiooni Sihtasutuse eesti keele majade keeleõpet toetavate tegevuste (nt keelekohvikud, keeleklubid) läbiviimine haridustöötajatele.).

9. Üleminekut toetavad tegevused

(35) Töötatakse välja rahvusvähemuste emakeeleõppe süsteem.

2022. a valmiva eesti keelest erineva emakeele ja kultuuriõppe valikainekava juurde luuakse õpetajatele õppe tõhustamiseks ja toetamiseks vajalik materjalikogu (nt õppeprotsessi kirjeldused, metoodilised soovitused, juhendid jms). Tehakse koostööd rahvusvähemuste ühenduste ja seltside ning nende juures tegutsevate nn pühapäevakoolidega (mitteformaalne pühapäevane kultuuri- ja emakeeleõppe lasteaia- ja kooliealistele õpilastele), et luua toimiv mudel (juhtumipõhise) emakeeleõppe korraldamiseks rahvusvähemuste ühenduste ja seltside ning üldhariduskooli koostöös, ning koostatakse rakenduslikud soovitused õppe läbiviimiseks. Tegevust rahastatakse ESF vahenditest.

Eestikeelsele õppele ülemineku soovitused keelekümblusmodelite näitel

Eestikeelsele õppele üleminekul on praegustes vene õppekeelega koolides võimalik rakendada keelekümblusprogrammi kogemust. Järgnevalt on selgitatud, kuidas toimub eestikeelsele õppele ülemineku keelekümblusprogrammi näitel.

Kõigi keelekümblusprogrammi mudelite aluseks on riiklik õppekava ja programmi läbinud õpilase lõputunnistusele märgitakse eestikeelne õpe (va hiline keelekümblus, mille puhul praegu märgitakse tunnistusele venekeelne õpe).

Keelekümblusprogramm võimaldab põhikoolis rakendada kolme mudelit, kus eestikeelset õpet on kogu põhikooli õppeperioodi vältel vähemalt 60%: kohanemismudel (KKH), varajase (VKK) ja kahesuunalise keelekümbluse mudel (KKK).

Keelekümblusprogrammi mudeleid rakendavate klasside ülemineku eestikeelsele õppele

1) Varajase keelekümbluse mudel (VKK)

VKK mudeli kohaselt alustavad õpilased 1. klassis 100% eestikeelse õppetööga. Üleminekutegevusi jätkatakse kuni õppeaastani 2022/2023 VKK mudeliga liitunud koolides VKK klassides alustanud õpilaste puhul programmi lõpuni (ehk põhikooli lõpetamiseni) ja kooskõlas eestikeelsele õppele ülemineku mudeli ja metoodika rakendamisega (kooli õppekavas on varase keelekümbluse jätkumine kirjeldatud). See tähendab, et varem vene keeles toimunud õppetöö asendub neljandast klassist alates eestikeelse aineõppega.

Tabel 7. Varajane keelekümblus (VKK)

	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl
2022/2023									
2023/2024									
2024/2025									
2025/2026									
2026/2027									
2027/2028									
2028/2029									
2029/2030									

VKK

eesti keeles

2) Hilise keelekümbluse mudel (HKK)

Praegu hilise keelekümbluse programmi rakendavate koolide klassides (alates 5. või 6. klassist kuni põhikooli lõpuni eestikeelset õpet vähemalt 60% õppemahust, loetakse venekeelseks õppeks) jätkavad kuni aastani 2022/2023 HKK programmis alustanud õpilased põhikooli lõpetamiseni sama mudeli järgi. Hilise keelekümbluse õpet kavandavates klassides alustatakse ettevalmistavalt osalise eestikeelse õppega kõigis klassides alates 1. klassist (ettevalmistava eestikeelse õppe maht peab olema kirjeldatud kooli õppekavas ja aasta üldtööplaanis).

Praegu rakendatav mudel ei vasta enam ühiskonna ootustele ning sellisel kujul enam rakendamist ei leia. Eestikeelse õppe maht peab 4. klassist alates olema juba suurem kui praegu 5. või 6. klassis hilise keelekümblusega alustajatel, seega senisel kujul mudel kaob.

Kuni aastani 2022 HKK mudeliga liitunud koolide HKK klassides alustanud õpilaste puhul jätkub mudeli rakendamine programmi lõpuni (põhikooli lõpetamiseni). Kuni aastani 2022 HKK

modeliga liitunud koolides **alustatakse ettevalmistavalt osalise eestikeelse õppega 1.–4. või 5. klassini (k.a).**

Tabel 8. Hiline keelekümbel algusega 6. kl (HKK)

	1. kl	2. kl	3. kl	4. kl	5. kl	6. kl	7. kl	8. kl	9. kl
2022/2023									
2023/2024									
2024/2025									
2025/2026									
2026/2027									
2027/2028									
2028/2029									
2029/2030									

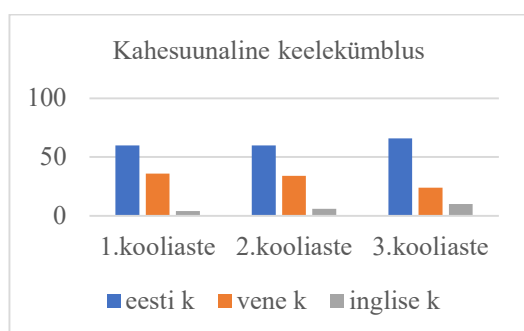
Ettevalmistus

HKK

Eesti keeles

- 3) **Kohanemismudel (KHK)** valmistab juba I kooliastmes õppijat ette täielikult eestikeelseks õppeks. Kohanemismudel on universaalne mudel eesti keelest erineva emakeelena õpilastele, mille puhul 1.–3. klassini toimub õppetöö VKK mudeli alusel. Eestikeelset õpet on 1. klassis 100%, 2. klassi 2. poolaastal lisandub vene keel emakeelena ning jätkub põhikooli lõpuni, 3. klassis lisandub võõrkeel. Alates 4. klassist minnakse üle täielikult eestikeelsele õppekavale, jätkub õpilase emakeele toetamine.
- 4) **Kahesuunalise keelekümbeluse mudel (KKK)** – klassis on eesti ja muu kodukeelega lapsi võrdses osakaalus, põhikooli lõpuni kokku on vähemalt 60% õppemahust eesti keeles): alustanud õpilased jätkavad põhikooli lõpuni sama mudeli järgi. Uued klassikomplektid modeliga ei liitu.

Tabel 9. Õppekeelte jaotus kahesuunalises keelekümbeluses

Koolidel, kus tegutsevad keelekümbeluse võrgustikuga liitunud klassid, soovitatakse olemasolevale kogemusele toetudes koolil tervikuna keelekümbelusele üle minna, kuna see toetab tõhusalt eestikeelsele õppele üleminekut.

Vene õppekeelega tavaklassi üleminek eestikeelsele õppele 2024/2025

1. ja 4. klassis soovitame vene õppekeelega klassides eestikeelsele õppele üleminekuks järgida varajase keelekümbeluse mudelit. Kui VKK puhul lisandub tavapäraselt neljandas klassis üks

venekeelne aine, siis üleminekul seda ei juhtu, kuid õpet toetab emakeele tugi. Soovitus on 2. ja 3. klassides alustada üleminekut eestikeelse ainemahu suurendamisega (sh varajane keelekümbeludmudel) juba hiljemalt 2023/2024 õa, et 4. klassis oleks üleminek sujuvam.

Üldised soovitused eestikeelsele õppele üleminekul lähtuvad keelekümbeludprogrammi kogemusest ja neid võib rakendada juba alates 2022. aastast:

- 1) teavitustöö lapsevanematele kümbeludõppest;
- 2) eestikeelse keskkonna laiendamine koolis (nt kooli ruumides on eestikeelsed sildid, infotahvlid, ainealane teave, kultuuritegelaste pildid, tutvustused, infot kooliraadios jagatakse eesti keeles, üritused, aktused, sündmused kooliperele peamiselt eesti keeles jne);
- 3) piirkonna eestikeelse keskkonna tutvustamine, külastamine, kasutamine;
- 4) sõprussuhted eestikeelse kooli klassiga;
- 5) hariduskeskuste ja huvihariduse kaasamine õppekava eesmärkide täitmisel;
- 6) eestikeelse külalisõpetaja kasutamine;
- 7) õpetajate täienduskoolitused (LAK-õpe, keelekümbelud, lõiming jne);
- 8) eesti keele kui teise keele tundide osakaalu suurendamine vähemalt 4 tunnini nädalas kõigis klassides;
- 9) tõhus eesti keele õpikute valik, välistatud on tõlkemeetodit toetavad õpikud;
- 10) eestikeelsete ainete kasutuselevõtt ja nende osakaalu järkjärguline suurendamine kõigis klassides, et tagada tõhus üleminek eestikeelsele õppele.

Vene õppekeelega koolis on oluline jälgida, et eestikeelsele õppele üle minnes korraldatakse eesti keele õpet üleminevates klassides kahe erineva ainekava alusel. 1. klass alustab õppimist eesti keele ainekava ja 4. klass jätkab õppimist eesti keele kui teise keele ainekava alusel. Kahel ainekaval on erinev eesti keele tundide maht ja erinevad õpitulemused. On selge, et vene õppekeelega koolis juba õppetööd alustanud õpilane alustas ka eesti keele õppimist eesti keele kui teise keele ainekava eesmärkidest lähtudes. Samal ajal on oluline, et eesti keele kui teise keele nädalatundide mahtu on planeeritava ainekavamuudatuse käigus suurendatud ning muudatus rakendub kõikides klassides kohe 2024/2025. õppeaastast. Et kohanemine eestikeelse aineõppega oleks üleminekklassides lihtsam, on soovituslik alustada õppeaasta alguses suuremas mahu eesti keele õppimisega ning tegeleda vähem põhjalikumalt keeleoskust eeldavate õppeainetega. Järgnevates tabelites on näidised esitatud võimalik tunniarvutus vene õppekeelega koolis 2024/2025. õppeaastal ning soovituslik tundide arvutus 1. ja 4. klassis õppeaasta vältel näitlikult kolmel õppeperioodil.

Tabel 10. 2024/2025. õa vene õppekeelega kooli kohustuslike õppeainete tunniarvutus

Klass	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
eesti keel	6	0	0	0	0	0	0	0	0	36
vene keel	0	5	4	0	3	3	1	1	1	24
kirjandus	0	0	0	0	2	2	2	2	2	10
eesti keel teise keelena	0	4	4	5	5	5	5	5	5	42
A-võõrkeel	0	0	3	3	3	3	3	3	3	21
B-võõrkeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12
matemaatika	4	3	3	4	5	4	4	4	5	36
loodusõpetus	1	1	1	2	2	3	2	0	0	12
geograafia	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5
bioloogia	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5
keemia	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	2	2	4
ajalugu	0	0	0	0	1	2	2	2	2	9
inimeseõpetus	1	0	1	1	1	0	2	0	0	6
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	1	0	1	1	3
muusika	2	2	2	2	1	1	1	1	1	13

kunst	1	2	2	1	1	1	1	1	1	10,5
tööõpetus	1	2	1	0	0	0	0	0	0	4,5
käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	0	0	0	2	2	1	2	2	1	10
kehaline kasvatus	2	3	3	3	2	3	2	2	2	22
vene keel ja kultuur	2	0	0	2	0	0	0	0	0	
	20	22	24	25	28	29	29	32	32	
	20	24	25	25	28	30	30	32	32	

Tabel 11. 2024/2025. õa vene õppekeele kooli õppeperioodide soovituslik tunniplaan 1. ja 4. klassis

		1. klass						4. klass		
Klass	1.	1. periood	2. periood	3. periood	2.	3.	4.	1. periood	2. periood	3. periood
eesti keel	6	6	6	6	0	0	0	0	0	0
vene keel	0	0	0	0	5	4	0	0	0	0
kirjandus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
eesti keel teise keelena	0	0	0	0	4	4	5	7	4	4
A-võõrkeel	0	0	0	0	0	3	3	3	3	3
B-võõrkeel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
matemaatika	4	2	4	6	3	3	4	2	4	6
loodusõpetus	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2
geograafia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bioloogia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
keemia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
füüsika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ajalugu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
inimeseõpetus	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1
ühiskonnaõpetus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
muusika	2	3	2	1	2	2	2	2	2	2
kunst	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
tööõpetus	1	1	1	1	2	1	0	0	0	0
käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	0	0	0	0	0	0	2	2	3	1
kehaline kasvatus	2	3	2	1	3	3	3	3	3	3
vene keel ja kultuur	2	2	2	2	0	0	2	2	2	2
	20	20	20	20	22	24	25	25	25	25
	20				24	25	25			

Põhikooli lihtsustatud õppekavas muudetakse õppekeel ja eesti keele kui teise keele ainekava, tunniarvadesse lisatakse võimalus keele ja kultuuri valikkursuse õpetamiseks. Õppeaine eesti keel teise keelena ainekava võetakse välja võõrkeelte ainevaldkonnakavast ja liidetakse keele ja kirjanduse valdkonnakavaga. Uuendusega on seotud ka mitmesugused sisulised muudatused. Praegune keele- ja kultuuriõpet koordineeriv rakendusdokument sätestab, et õpetaja koostab ainekava ise. See on loomulik, sest keele- ja kultuuriõpe on koolis juhtumipõhine, kuid praegu koostame n.ö raamainekava, mis annab ette suuna ja oodatavad õpitulemused, et mis tahes keele ja kultuuri õpe oleks tihedamalt seotud Eesti riikliku õppekava eesmärkidega. Juhendmaterjalide loomine on riikliku õppekava rakendamise loomulik protsessi osa.